

מעשה שהיה בבת ישראל מומרת שנישאה לערבי, רח"ל, ואף ילדה ממנו בן זכר.
 אבי הנערה הצליח לשכנעה כי תכניס את בנה, בבריתו של אברהם אבינו ע"ה,
 מאחר ונחשב הילד ליהודי. ואכן לאחר הפצרותיו הרבות, נעתרה הבת לבקשתו.
 הברית נערכה לאחר חג הפסח בשנת תשס"ו, בבית כנסת גדול שמלא היה
 מפה אל פה, וגם אבי הבן, 'מוחמד', השתתף במעמד.

האב והאם סיכמו ביניהם כי יקראו לילדם בשם 'זכריה'. והנה, הודיע המוהל
 כי כמובן אינו מתכוון לייחס את התינוק אחר הערבי ולקרווא לו 'זכריה בן מוחמד',
 אלא ינקוב בשם 'זכריה בן אברהם', שכן אברהם הוא זקנו של התינוק (אבי אמו),
 "חלילה לי מלהזכיר במצוה כה קדושה שם של גוי טמא, ולעולם לא אקרא יהודי
 על שמו! והתורה הרי אומרת: ובגוים לא יתחשבו", הכריז המוהל.

לשמע הדברים, קם הערבי וצעק כי הוולד אינו יהודי כי אם מוסלמי, וכך יש
 לרשמו בתעודת הלידה, שהרי כך קובע החוק המוסלמי... האם היהודיה אף היא
 קמה וטענה כנגד הערבי כי הילד יהודי... ועימות סוער פרץ בין השניים.

והנה, כהוכחה לדבריו הביא הערבי ראיה ממנו עצמו: "גם אני, שערבי מובהק
 אני, הלא אמי היתה יהודיה, והרי אני עצמי ערבי לכל דבר, מכיון שאבי היה
 ערבי. ואם אין אתם מאמינים לי, לכו תשאלו את הרב מרא-דאתרא, שהרי בערב
 הפסח באתי אליו וקניתי ממנו את החמץ של כל העיר... ומכאן שהולכים אחר

האב, ולכן יש לרשום את הבן כמוסלמי!..."

הריכוז בא לידי סיום לאחר שהחליטו שניהם לא לכתוב את סעיף הלאום. אך
 בינתיים הוברר למוהל מהמשפחה שהיתה נוכחת במקום, כי ערבי זה הוא אכן
 בן לאמא יהודיה. נמצא, איפוא כי התינוק הוא יהודי בן יהודי.

הדבר עורר ספק גדול בליבו של המוהל: אולי באמת נקרא לתינוק 'זכריה בן
 מוחמד', שכן עתה נודע כי יהודי הוא...

עוד באותו מעמד התקשר המוהל אל מו"ר שליט"א, ונפשו בשאלתו: איך
 למעשה אקרא לרך הנולד?

תשובה

מ"ר שליט"א ציין לנאמר ברמב"ם (פ"ג מהלכות יבום ה"ד): מי שזינה עם אשה בין פניה בין אשת איש ונתעברה, ואמר זה העובר ממני הוא, ואפילו היא מודה לו, אע"פ שהוא בנו לענין ירושה, הרי זה ספק לענין יבום, כשם שזינתה עמו כך זינתה עם אחר. ומאין יודע הדבר שזה בנו ודאי והרי אין לו חזקה, אלא לעולם ספק הוא... עכ"ל¹. וכל שכן בגידון דגן, שהנערה הפקירה עצמה לנכרי. ויעויין בפתחי תשובה (אבהע"ז קנ"ו ס"ק כ"א) שכתב "ומדאפקרה עצמה כל כך שזינתה עם פסול לה, יש לחוש שמא זינתה גם עם אחר". ויעויין עוד בשולחן ערוך (אבהע"ז סימן ד' סעיף כ"ו-כ"ח וברמ"א שם), שאפילו היתה מיוחדת לו - אינה נאמנת לומר שהבן ממנו.

משכך, הכריע מ"ר, כי גם בשאלתנו אי אפשר לקרא לילד בשם 'זכריה בן מוחמד', אלא יש לקרוא לו 'זכריה בן אברהם'.

מכרו את התמץ לנכרי, ואח"כ נדע שהוא יהודי

שאלה חמורה נוספת הועלתה בעקבות המעשה: הגה הלכה בדינו, שישאל שהיה ברשותו חמץ שעבר עליו הפסח, קנסותו חכמים הואיל ועבר על איסור כל

יראה ובל ימצא, ואסרוהו באכילה ובתנאה, אפילו אם שהה אצלו מחמת אונס. וחמץ של נכרי שעבר עליו הפסח (בגן שמכרו לו הישראלי), מותר לאחר הפסח אפילו באכילה².

ומעתה, שנתברר לנו כי מכירת החמץ היתה בעצם לישראל ולא לנו, הרי שיש לאסור את כל החמץ השייך לכל בני העיר!

האמנם?

ובכן, מדברי ה'פרי מגדים'³, עולה כי בדיעבד יש להתיר את החמץ שנמכר באונס נמור, כאשר מדובר בהפסד מרובה, ע"ש. וכבר אירע מקרה כעין זה לפנינו שנים רבות, והובאה השאלה הנוראה לפני הגאון ה'שואל ומשיב' (תלחתא ח"ב סי' ט'), ולמעשה העלה להקל, הואיל וזמן התורה בביטול חמץ בעלמא סגי, כלומר, די בביטול החמץ שעשה הציבור, וגם נהגו מן הסתם כתיקון חכמים לברוק ולמכור את חמצם, אם כן אף שנתגלה לאתר מכן כי היתה המכירה בטעות, שוב יש להסתפק באופן שכזה בביטול ובבדיקה שכבר קיימו כדון, ע"ש.